

Utbildningsinspektion i Västra skolan, grundskola årskurs 7–9

UTBILDNINGINSPEKTIONENS SYFTE

Skolverkets utbildningsinspektion skall bidra till kvalitetsförbättring genom att bedöma hur verksamheterna arbetar i riktning mot de nationella målen för förskoleverksamhet, skolbarnsomsorg, barn- och ungdomsutbildning och vuxenutbildning. En väsentlig del i inspektionen är att granska kvalitetsarbetet och förmågan att utveckla den egna verksamheten.

Inspektionens inriktning

Inspektionsutredningen inriktas mot sex områden. De är särskilt väsentliga för att säkra att alla barn, elever och vuxenstuderande får den omsorg och utbildning som de har rätt till enligt nationella bestämmelser. De sex områdena, som granskas utifrån flera olika aspekter och frågeställningar, är:

Resultaten:

1. Kunskaper, utveckling och lärande

Verksamheten:

2. Arbetsmiljö och delaktighet
3. Pedagogisk verksamhet och undervisning
4. Styrning, ledning och kvalitetsarbete

Förutsättningarna:

5. Tillgång till utbildning och omsorg
6. Resurser

I denna rapport behandlas i första hand förhållanden som avviker positivt eller negativt från vad som förväntas i fråga om utbildningskvaliteten enligt de nationella bestämmelserna. Några aspekter behandlas dock i alla aktuella verksamheter, nämligen kunskapsbedömningen och betygssättningen, kvalitetsarbetet, rektorsfunktionen, personalens kompetens, läromedel och utrustning, likvärdiga möjligheter vid funktionsnedsättning och stödinsatser, arbetet med övergripande hälsomål i läroplanerna, bedömning av lärandet och betygssättningen. En helhetsbedömning och motiveringar till bedömningarna görs inom varje granskningsområde.

Bedömningarna av kvaliteten och av hur väl verksamheten uppfyller statens krav görs utifrån läroplaner och övriga författningar. Inspektörernas sakkunskap och erfarenheter av jämförbara verksamheter är också betydelsefulla. Analyserna av den insamlade informationen syftar till att klargöra om de lokala lösningarna och systemen fungerar väl. Rapporten avslutas med en sammanfattande bedömning som utgör underlag för Skolverkets beslut, riktat till huvudmannen, angående förbättrings- och kritikområden.

Genomförandet av inspektionen i Västra skolan

Skolverket sände den 18 november 2004 skriftlig information till kommunen om att verksamheten skulle inspekteras och om inspektionens syfte och genomförande. Inspektörsteamet med ansvar för inspektionen i Västra skolan har bestått av undervisningsrådet Tomas Johansson och experten Lars-Göran Börjesson. Besök i Västra skolan inleddes den tisdagen den 19 maj 2005 och avslutades torsdagen den 21 maj 2005.

Denna skriftliga rapport kompletteras med muntlig återrapportering av de ansvariga inspektörerna. Skolverket följer därefter upp eventuella krav på åtgärder som riktas till huvudmannen och vilka effekter i övrigt som utbildningsinspektionen leder till. Tidpunkter för uppföljningen framgår av Skolverkets beslut.

Underlag

Underlaget till denna rapport består av dels dokument från kommunen och Västra skolan, dels den information som samlats in vid observationer, intervjuer och samtal under besöket. Rapporten grundar sig också på annan information om kommunen och skolan som finns i Skolverkets nationella uppföljningssystem eller finns publicerat på annat sätt.

I Västra skolan årskurs 7–9 genomfördes formella intervjuer med skolledningen, ett urval av elever, föräldrar samt lärare. Lektioner i samtliga klasser besöktes. Under besöket fördes också samtal med elevråd och elevvårdande personal. Några elever ansvarade för att guida inspektörerna runt i skolans lokaler och under besöket fördes även spontana samtal med elever och personal.

Beskrivning av skolan/rektorsområdet

Västra skolan	Antal barn/elever
Grundskola	361

Utbildningen vid Västra skolan i distriktet Berget, omfattar årskurserna 7–9. Skolans elever och pedagogiska personal arbetar i tre arbetslag, i arbetslagen finns alla årskurserna representerade. Skolledningen består av en rektor och en biträdande rektor.

Skolans elever har i huvudsak gått i årskurs 1–6 på Aspebodaskolan, Främbyskolan eller Södra/Kvarnbergsskolan.

Västra skolan är centralt belägen i Falun. Skolans huvuddel är en stor stenbyggnad som uppfördes i början av 1900-talet. Förutom huvudbyggnaden finns på ett kort gångavstånd lokaler för slöjd och idrott. Västra skolan har dessutom en fritidsgård, där eleverna kan vistas när de inte har lektion.

Bedömning

1. Kunskaper, utveckling och lärande

Resultaten från de nationella proven visar att 73 procent av eleverna för årskurs 9 uppnår målen i svenska, matematik och engelska. Betygsresultaten visar att andelen elever som uppnår målen i alla ämnen är ca 76 procent, vilket är i nivå med resultaten i riket. Andelen elever år 2004 som var behöriga till ett nationellt gymnasieprogram var för Västra skolan 90,8 motsvarande andel i riket var 89,9 procent. Enligt SCB:s statistik var det genomsnittliga meritvärdet avseende slutbetyg något lägre än jämförbara skolor i Falu kommun, men i nivå med det genomsnittliga meritvärdet i riket. Inspektörerna bedömer att skolan noggrant bör analysera varför det trots allt är nästan en fjärdedel av eleverna som inte uppnår målen i alla ämnen. Inspektörerna vill framhålla att analysen inte bara bör fokusera på elevgruppens karaktär, utan också på andra relevanta faktorer såsom exempelvis skolans arbetssätt och arbetsformer, arbetet med elever i behov av särskilt stöd m.m.

I årskurs 7 genomför skolan tester i svenska. I övriga ämnen finns inga mer övergripande dokumenterade resultat utan kunskapen om elevernas kunskapsresultat finns hos varje enskild lärare eller mentor. Dessa redovisas vanligast vid utvecklingssamtal med elever och föräldrar. Konsekvensen av att skolan inte har ett system för samla in resultat i andra ämnen än svenska, kan bli att det inte går att se om elevernas måluppfyllelse i ett eller flera ämnen är svag. Detta kan medföra att nödvändiga åtgärder inte sätts in i tid.

Inspektörernas bedömning är att skolan bör utveckla rutiner för att analysera och följa upp elevernas betygsresultat. Skolan bör även skapa rutiner för att följa upp kunskapsresultaten i samtliga kursplanämnen för elever i årskurs 7.

En viktig förutsättning för att eleverna skall kunna påverka, ta ansvar och vara delaktiga i planering och genomförande av arbetet i skolan är att de känner till målen för undervisningen. Inspektionen visar att eleverna inte har tillräcklig kännedom om målen, vilket bör förbättras. Eleverna menar att det i hög grad varierar hur lärare informerar om mål. I vissa ämnen diskuterar lärare och elever mål, oftast i samband med att man inleder ett arbetsområde. I andra ämnen sker det mera sporadiskt. Vanligast är att mål diskuteras med elev och förälder på utvecklingssamtal.

Utveckling och lärande relaterat till läroplanens mål kring kunskaper

Inspektörerna har svårt att bedöma om eleverna uppnår läroplanens mål kring kunskaper, som exempelvis elevernas förmåga att arbeta utforskande, att självständigt formulera synpunkter, att inta ett kritiskt förhållningssätt, att lyssna, argumentera med mera. Vid samtal med lärare och elever framkommer att dessa delar förekommer, men inte särskilt ofta i undervisningen. På frågan om eleverna är med och utvärderar det egna arbetet eller tillsammans med lärare diskuterar hur man lär på bästa sätt, svarar eleverna att det sker sällan. De flesta av de elever som inspektörerna talat med menar att kunskaper är viktiga och att de tycker om att gå i skolan.

Hur varje elev utvecklas mot ovanstående mål dokumenteras på olika sätt av varje lärare. Utvecklingssamtalet blir oftast det tillfälle då läraren informerar elev och vårdnadshavare hur eleven uppnått målen. Skolan saknar former för att på ett övergripande sätt följa elevernas utveckling för att se om arbetssätt och innehåll i undervisningen ger resultat. Inspektörerna bedömer därför att skolan bör skapa ett system för att kunna följa upp resultatet av arbetet med läroplanens mål kring kunskaper.

Utveckling och lärande relaterat till läroplanens mål kring normer och värden

Inspektörerna har under besöket mött elever som har varit öppna och hjälpsamma. Alla elever som inspektörerna talat med säger att de trivs och att det är tryggt att vara på skolan. De tycker om sina lärare och generellt sett har de förtroende för lärarnas sätt att leda undervisningen. Vid besök i verksamheter visar eleverna arbetsglädje. Detta bekräftas också genom de enkäter som skolan regelbundet genomför och av representanter för föräldrar.

Det förekommer konflikter, men dessa bedöms inte av elever och personal som kränkningar. Antalet fall av allvarliga kränkningar har varit få under läsåret. Eleverna säger att lärarna är snabba att ta tag i konflikter och reda ut dem.

Elever förstår demokratiska principer och vikten av att arbeta i demokratiska former, argumentera, föra fram egna åsikter eller lyssna på andras. Eleverna uppger att personalen tar tillvara deras synpunkter på verksamheten i skolan och till viss del även på undervisningens planering och genomförande. Inspektionen visar ändå att de tillfällen då eleverna har ett verkligt inflytande i skolarbetet är få. Inflytandet är större då eleverna planerar eller arbetar med teman eller i undervisning i ämnen som musik, bild, hemkunskap och slöjd. Inspektörerna kan konstatera att skolan lägger tonvikten på att lära eleverna att arbeta i demokratiska former genom elevråd och klassråd.

Vid intervjuer och observationer framkommer det att förhållningssättet mellan elever och vuxna oftast är gott och tillitsfullt. Det är svårt för inspektörerna att göra en bedömning när det gäller skolans uppdrag och mål att påverka och stimulera elever att visa respekt, ta ansvar för varandra samt bedriva undervisning i demokratiska arbetsformer. Det finns ingen annan dokumentation eller samlad kunskap än i de omdömen som personalen skriver inför utvecklingssamtalen. Inspektörerna bedömer därför att skolan bör skapa former för att också kunna följa upp elevernas utveckling vad gäller resultatet av arbetet med normer och värden.

Sammanfattningsvis bedömer inspektörerna att skolan noggrant bör analysera varför det trots allt är nästan en fjärdedel av eleverna som inte uppnår målen i alla ämnen. Inspektörerna bedömer vidare att skolan bör utveckla former för att kunna följa upp resultatet i samtliga kursplaneämnen, resultatet av arbetet med läroplanens mål kring kunskaper samt resultatet av arbetet med normer och värden. Skolan bör även förbättra informationen till eleverna så att de får kännedom om mål i läroplan och kursplaner.

2. Arbetsmiljö och delaktighet

Samverkan och delaktighet

Samverkan med elever i organiserad form sker i klassråd och elevråd. Alla klasser är representerade i elevrådet och möten hålls regelbundet. Enligt representanter för elevrådet är man inte helt nöjd med de frågor som kommer via klassråden. Frågor är ofta av allmän karaktär och man saknar viktigare frågor att diskutera. Vid några tillfällen har elevrådet velat förändra fastläggande av fri-luftsdagar men de anser att de inte fått gehör för sina synpunkter. Inspektörerna bedömer att skolan bör se över elevernas inflytande över verksamheten i stort, så att elevrådet ges möjlighet att arbeta med frågor som de upplever som betydelsefulla.

Som nämnts i ovanstående kapitel visar inspektionen att eleverna inte har ett reellt inflytande på undervisningens utformning och innehåll. Eleverna menar att de endast i några få ämnen har ett inflytande på vad man skall arbeta med och vilka arbetsformer som kan användas. Vanligast är att de kan ha synpunkter på frågor som exempelvis att arbeta i grupp eller enskilt eller hur arbeten skall redovisas. Inspektörerna kunde notera att det finns olika åsikter bland personal och elever i vilken mån eleverna kan påverka sin arbetssituation. Lärare menar att de ofta ger eleverna möjligheter till delaktighet när man planerar arbetsområden. Eleverna däremot säger att lärarna bestämmer det mesta.

Inspektörernas bedömning är att Västra skolan framförallt betonar samverkan i klassråd och elevråd som former för att öka elevernas förmåga till inflytande i sitt skolarbete. Skolan bör därför förbättra elevernas möjligheter att ta ett ökat ansvar för planering och genomförande av undervisningen.

Västra skolan har ett skolsamråd och enligt representanter för rådet förs diskussioner om allmänna frågor. Rådet är nöjt med den information som ges av skolans ledning. Däremot är man mindre nöjd med att inte ha haft någon större möjlighet att påverka målsättningar i skolans verksamhet. Förutom vid skolsamråd träffas lärare och vårdnadshavare även vid utvecklingssamtal och föräldramöten.

Värdegrundsarbetet

Värdegrundsarbetet på Västra skolan genomförs på olika sätt. Personalen betonar att man strävar efter att lyfta in värdegrundsfrågor i all undervisning. Som tidigare nämnts är all personal medveten om vikten att ingripa snabbt vid konflikter och reda ut dem tillsammans med eleverna. Personalen nämner även skolans arbete för att genomföra en cabaret och en vårfest som "sammansvetsande aktiviteter".

I årskurs 7 arbetar elever och lärare med värdegrundsfrågor i ett särskilt ämne som kallas livskunskap. I detta ämne behandlas relationer samt etiska och moraliska frågor. Arbete skall utvärderas efter verksamhetsårets slut och blir då resultatet positivt, planerar skolan att införa ämnet även i årskurs åtta kommande läsår för att under läsåret 2006/07 ha livskunskap i alla årskurserna.

För att eleverna skall ha mera regelbunden kontakt och lättare skapa en relation med en vuxen är klasserna delade i mindre grupper med ansvariga kontaktlärare.

För att förebygga och upptäcka mobbing finns ett antimobbingteam med representanter för olika personalgrupper. Teamets arbete var känt av eleverna som också menade att teamet är mycket snabbt med att ingripa om man fick besked om att mobbning pågår.

Arbetet med att förebygga, upptäcka och åtgärda kränkande behandling följer ett handlingsprogram som kallas Falumodellen. Skolans arbete mot mobbning är framgångsrikt, skolan har haft få fall där elever har kränkts på ett allvarligt sätt. Elever säger som tidigare nämnts, att konflikter uppstår men att de inte är allvarliga eller långvariga.

Inspektörerna kan konstatera att personalen är medveten om vikten av att ta itu med konflikter när de uppstår. Det är även tydligt att eleverna litar på sina lärare och att det som nämnts tidigare, råder ett förtroendefullt klimat mellan dem. Enligt de lärare och elever som inspektörerna talat med är antalet allvarliga kränkningar få. Det framkommer dock vid inspektionen att det råder oklarhet bland personal, elever och föräldrar om hur skolans arbete med normer och värden i sin helhet är utformat. Inspektörerna bedömer därför att skolan bör tydliggöra detta för personalen, föräldrarna och eleverna.

Vidare bör handlingsprogrammet utvecklas så att det tydligt beskriver hur skolan arbetar för att förebygga, upptäcka, åtgärda och följa upp en kränkning. Enligt inspektörernas bedömning bör skolan inventera alla åtgärder och aktiviteter som bidrar till ett sådant arbete och därefter informera elever och föräldrar så att de vet vad skolan faktiskt gör. Programmet bör också kompletteras med det vidare begreppet kränkande behandling samt vuxen-elevperspektivet.

Inspektörerna vill även peka på Falu-modellens instruktioner att personalen skall informera de inblandade elevernas föräldrar i ett sent skede. Skolverket har i skriften "För arbetet med att motverka alla former av kränkande behandling" (SKOLFS 2004:19) gett rekommendationer -allmänna råd- hur författningarna kan tillämpas. Där framhålls vikten av att vårdnadshavare till elever som är inblandade i kränkande behandling bör informeras skyndsamt.

Skolhälsovård

För att i högre grad uppfylla Falu kommuns viljeinriktning att erbjuda eleverna mer fysisk aktivitet under skoltid är undervisningen i ämnet idrott och hälsa utökad med en lektion per vecka. Eleverna skriver en hälsodagbok där de dels rapporterar till sin idrottslärare hur mycket de rör på sig utanför undervisningen och dels reflekterar kring sin egen livsstil. Eleverna besvarar även en enkät om livsstilsfrågor som analyseras av skolsköterskan. I ämnet hem- och konsumentkunskap arbetar elever med tema kring kostfrågor.

Skolhälsovården har ett regelbundet samarbete med skolans elevvårdspersonal och arbetslag för att hjälpa elever som har hälsorelaterade svårigheter. Skolhälsovård ges i enlighet med författningen.

Sammanfattningsvis bedömer inspektörerna att eleverna vid Västra skolan utifrån ålder och mognad känner till demokratiska principer och förstår vikten av att alla som vistas på skolan får vara med och påverka verksamheten.

Inspektörerna bedömer att skolan bör se över elevernas inflytande över verksamheten i stort, så att elevrådet ges möjlighet att arbeta med frågor som de upplever som betydelsefulla. Vidare är elevernas inflytande över arbetet i skolan begränsat och bör utvecklas.

Inspektörernas bedömning är att personalen på Västra skolan arbetar medvetet för att skapa en god utbildningsmiljö och för att förebygga kränkningar. Skolan bör dock informera och göra det känt för all personal, elever och föräldrar hur skolans samlade arbete med normer och värden ser ut. Skolans handlingsprogram mot kränkande behandling bör revideras så att det omfattar allt arbete som skolan gör för att förebygga och ingripa mot alla former av kränkande behandling. Inspektörerna vill i sammanhanget påpeka vikten av detta arbete görs i samverkan med alla som berörs av skolan.

3. Pedagogisk verksamhet och undervisning

Lokala mål och innehåll

Västra skolan har lokal arbetsplan som omfattar hela skolan. Det varierar hur lärarna i olika ämnen arbetar med kursplaner. I vissa ämnen används de nationella kursplanerna, i andra har lärarna arbetat fram egna mål eller handlingsplaner för hur målen i ämnet skall beskrivas för eleverna.

Organiseringen av undervisningen och av tidsanvändningen

Västra skolan tillhör de skolor i Falun som ingår i försöksverksamheten med utbildning utan timplan i grundskolan, vilket innebär att den har dispens för att frångå den gällande timplanen och att skolan endast behöver inrikta verksamheten på att eleverna skall nå målen. Skolan har utnyttjat det friutrymme genom att utöka elevernas undervisningstid i idrott och hälsa, engelska och SO-ämnen.

Arbetslagen har inför verksamhetsåret organiserats om, vilket enligt lärarna har tagit tid och kraft att genomföra. Huruvida skolans organisation bäst gynnar elevernas möjligheter för att nå målen är enligt inspektörerna svårt att bedöma.

Arbetssätten

Som tidigare nämnts i kapitel 1 har inte skolans elever tillräcklig kännedom om målen för undervisningen. Inspektionen visar att lärarna sällan diskuterar med eleverna hur mål kan omsättas i val av arbetssätt och innehåll i undervisningen. Inspektörerna vill påpeka betydelsen av att lärare visar på hur arbetssätt, innehåll och resultat konkret hör ihop med nationella mål.

Vid besök i verksamheten kunde inspektörerna se att eleverna övervägande var engagerade i sitt arbete och klassrumsklimatet präglas av ett ömsesidigt givande och tagande mellan lärare och elever. Lärarna inom respektive arbetslag strävar efter att göra undervisningen variationsrik och stimulerande. Vanlig ämnesundervisning ersätts ibland med temaundervisning. Intervjuade elever säger att undervisningen är varierande och allsidig i de flesta ämnen. Det framkommer också att undervisningen övervägande är inriktad på att eleverna skall nå kurs-

planemål. Lärarna genomför sällan diskussioner eller utvärderingar tillsammans med eleverna för att utveckla deras förmåga att reflektera kring sitt lärande.

Inspektörernas bedömning är att lärarna planerar och genomför undervisningen på ett varierande och engagerat sätt, eleverna arbetar målmedvetet och med sina uppgifter. Inspektörerna vill ändå påpeka betydelsen av att lärare tillsammans med eleverna diskuterar hur målen kan omsättas i val av arbetssätt och innehåll i undervisningen. Läroplanen ger tydliga anvisningar om att lärare och elever tillsammans skall planera skolarbetet för att öka elevernas ansvar och delaktighet.

Individanpassning, individuell studieplanering och stöd

Västra skolan arbetar systematiskt och medvetet för att hjälpa elever i behov av särskilt stöd. Varje arbetslag har en specialpedagog till förfogande. Specialpedagogerna samarbetar med lärarna på avlämnande skola så att de elever som tidigare fått stöd även fortsättningsvis får det. I årskurs 7 genomförs screening och liknande tester för att tidigt upptäcka elever som har svårigheter med att läsa och skriva.

I de fall där eleverna har mer omfattande stödbehov beskriver skolans handlingsplan för elevhälsa hur personalen då skall handla. Personalen tar kontakt med specialpedagog och man diskuterar åtgärder i arbetslaget. Kontakt tas också med hemmet. Frågan om elevs behov av stöd kan även tas upp på en elevvårdskonferens där skolledning och specialpedagog deltar. I de fall särskilda åtgärder behövs kopplar man in det lokala stödteamet. Beslut om vidare åtgärder tas på en elevvårdskonferens. Personalen menar att man i hög grad kan ge de elever stöd som är i behov av det.

Inspektörerna menar att Västra skolan generellt bedriver ett bra arbete för att identifiera och hjälpa elever i behov av stöd.

Utvärdering av lärandet, bedömning och betygssättning

Elevernas kunskaper följs oftast upp genom prov, såväl nationella som andra former av prov. Det finns även andra sätt att redovisa kunskaper som exempelvis muntliga redovisningar eller inlämningsuppgifter.

Elevernas medverkan i utvärdering av kunskapsresultat sker spontant på lektioner tillsammans med lärare, vid samtal med kontaktlärare och på utvecklingssamtal. Skolan utvärderar inte den genomförda undervisningen tillsammans med elever i någon större omfattning. Inspektörerna vill därför särskilt understryka vikten av att elever ges möjlighet att föra diskussioner och göra reflektioner kring sitt lärande.

Elever menar att betygssättningen är rättvis och i huvudsak visar på deras kunskaper. Eleverna upplever dock att det underlag som ligger till grund för betygssättning varierar från lärare till lärare. De menar att i en del fall har även ordning, närvaro och liknande frågor betydelse för betygssättningen.

Lärarna informerar oftast eleverna om betygskriterier inför prov, men det varierar hur noggrant detta görs. Däremot menar representanter för föräldrar att det har varit svårt att få information från skolan vad som ligger till grund för betygssättning.

Inspektionen visar att lärarna har diskussioner om betygssättning inom respektive arbetslag men inte i den omfattning som behövs. Lärarna saknar, för skolan gemensamma diskussioner, om till exempel tolkning av betygskriterier. Något etablerat samarbete med andra grundskolor finns inte, samarbete med gymnasieskolan sker vid enstaka tillfällen. Det sker inte heller någon övergripande analys av de betyg som är satta i syfte att upptäcka olikheter eller variationer som kan peka på att betygen inte är likvärdiga och säkerställda. Lärarna och ledning är medvetna om detta och har inlett ett arbete där man gemensamt skall diskutera betygssättning.

Inspektörerna bedömer att personalen inte i tillräcklig omfattning för diskussioner om de lokala tolkningarna av betygskriterier eller gör en analys av redan satta betyg. Skolan bör därför utveckla arbetet med att skapa en likvärdig betygssättning. Inspektörerna vill särskilt påpeka vikten av att bedömningsdiskussioner omfattar alla ämnen.

Vägledning och utvecklingssamtal

Västra skolan genomför utvecklingssamtal en gång per termin. Under samtalet kommer man överens om nya mål som skrivs ner. Elever och föräldrar upplever att utvecklingssamtalen i stort sett ger den information man vill ha men att det finns brister. Genomförandet av samtalen är enligt inspektörerna av en skiftande kvalitet. I en del fall är till exempel information om elevernas resultat inte kopplade till mål. Det händer även att föräldrar och elever inte tillräckligt förberedda inför samtalen. Inspektörerna bedömning är skolan bör utveckla strukturer för hur utvecklingssamtalen skall genomföras och vad de skall innehålla.

Studie- och yrkesvägledning genomförs i årskurs 8 och 9. Såväl elever som föräldrar är nöjda med den information som ges.

Samverkan och öppenhet

Samverkan med arbetsliv, föreningsliv med flera sker genom PRAO och olika studiebesök som t.ex. gruvområdet i Falun.

Sammanfattningsvis bedömer inspektörerna att Västra skolan har en fungerande pedagogisk verksamhet. Skolans arbete för att nå målen och anpassa undervisningen efter elevers olika behov är av bra kvalitet.

Det finns ändå områden som Västra skolan bör utveckla. Skolan bör beakta mål i läroplanen om kunskapskvaliteter såsom exempelvis egen reflektering kring sitt lärande och utveckla lust och nyfikenhet i undervisningen i lika hög grad som mål att uppnå.

Skolan bör dessutom förbättra arbetet med att säkerställa en likvärdig bedömning och betygssättning. Inspektörerna vill här särskilt påpeka vikten av att bedömningsdiskussioner omfattar alla ämnen. Västra skolan bör även på ett bättre sätt informera eleverna om mål och kriterier i alla ämnen. Vidare bör skolan hitta övergripande former för hur utvecklingssamtalen skall genomföras så att elever och föräldrar är förberedda och att informationen är mer kopplad till mål och resultat.

4. Styrning, ledning och kvalitetsarbete

Rektors ansvar, befogenheter och funktion

I Falu kommun ansvarar skolnämnden för barnomsorg och skola. Skolförvaltningen leds av en skolchef. Barnomsorg och grundskola är indelad i fem geografiska distrikt med ansvariga distriktschefer. Västra skolan tillhör Bergets skoldistrikt. Ledningsgruppen, skoldistriktschef och skolornas rektorer har gemensamma möten för förskola/skola.

Rektorn framhåller att styrning och beslutsordning mellan skola och distrikt fungerar väl.

Ledningen av Västra skolan består av en rektor och en biträdande rektor. Biträdande rektor handlägger frågor som främst berör olika former av stöd som ges till elever. Inspektionen visar att det är den biträdande rektorn och inte rektorn som fattar beslut om särskilt stöd, vilket är i strid med författningarna. Skolan skall därför ändra sina rutiner så att det är rektorn som fattar alla beslut om särskilt stöd.

Rektorn anser att han är väl förtrogen med verksamheten. Han betonar vikten av att synas ute i verksamheten och rör sig därför i korridorerna på raster. Rektor skickar dessutom regelbundet ut ett elektroniskt brev till alla som önskar, såväl till lärare och föräldrar. Rutiner för regelbundna möten med personalen finns.

Rektors pedagogiska ledning, kvalitetssäkring och förbättringsarbete

Det framkommer under inspektionen att det bland personalen finns delade meningar kring rektors sätt att leda arbetet på skolan. Delar av personalen menar att ledningen av skolan är otydlig och att det saknas pedagogisk styrning. Personalen menar att de pedagogiska diskussionerna idag mest förs inom arbetslagen, lärare emellan. Andra representanter för personalen känner förtroende för ledningen. De menar att förändringsarbetet som inletts på skolan kommer att utveckla skolan. Rektorn menar att han tagit initiativ för att driva ett pedagogiskt förbättringsarbete. Exempelvis har rektorn bestämt att en del konferenser skall vara forum för den pedagogiska utvecklingen, där personalen skall diskutera och reflektera kring verksamheten.

Inspektörernas bedömning är att ledningsfunktionen vid Västra skolan är väl fungerande och att rektor är förtrogen med verksamheten. Rektor har utifrån gjorda utvärderingar gjort ändringar i organisation för att verksamheten skall fungera bättre än tidigare. Däremot ser inspektörerna brister i det pedagogiska ledarskapet som är otydligt för personalen. Rektor bör därför i större omfattning än idag, klargöra hur det pedagogiska arbetet skall utvecklas mot en mer gemensam pedagogisk grundsyn på skolan.

Innan skolans kvalitetsredovisning skrivs gör varje arbetslag en utvärdering och en avstämning av hur långt man kommit med måluppfyllelsen av de lokala arbetsplanerna. Enkäter ges till elever och föräldrar och där de tillfrågas om elevernas situation i skolan och sin upplevelse av hur skolan fullgör sitt uppdrag.

Dessutom får all personal besvara en medarbetarenkät. Resultaten följs upp och analyseras av skolan och tillsammans med arbetslagens utvärderingar samt enkätresultat, presenteras de i skolans kvalitetsredovisning.

Inspektörerna bedömer att skolans kvalitetsredovisning har brister. Några av målen i redovisningen beskriver vad som skall göras och inte vad som skall uppnås. Uppgifter som redovisas som resultat beskrivs allt som oftast vad som gjorts och i mindre utsträckning i vilken mån målen har uppnåtts. Slutsatserna är i vissa fall kopplade till resultaten, i andra fall inte. Det framkommer också att alla personal inte har tillräcklig kunskap hur skolans förbättringsarbete är organiserat. Personalen ser inte heller kvalitetsarbete som ett hjälpmedel för att utveckla och förbättra verksamheten. Skolan bör därför förbättra kvalitetsarbetet i dessa delar.

Sammanfattningsvis bedömer inspektörerna att Västra skolan har en fungerande ledning. Rektorn är förtrogen med verksamheten men bör vara mer tydlig i sitt pedagogiska ledarskap. Det är inte acceptabelt att det är den biträdande rektorn som fattar beslut om särskilt stöd. Skolan skall därför ändra sina rutiner så att det är rektorn som fattar alla beslut om särskilt stöd.

Inspektörerna bedömer att skolans kvalitetsredovisning är bristfällig och bör förbättras. Vidare bör skolans kvalitetsarbete utvecklas så att utvärderingar och kvalitetsredovisning blir underlag för att utveckla och förbättra verksamheten.

5. Tillgång till utbildning och omsorg

Tillgången till utbildning är i allmänhet god i Västra skolan. Skolan har rutiner för att vid behov anordna modersmålsundervisning och svenska som andra språk. De elever som är berättigade till sådan undervisning får det.

Ämnet elevens val organiseras så att eleverna kan göra olika val som syftar till att fördjupa deras kunskaper och intressen. Bland annat finns ett alternativ som kallas för eget val. Det betyder att eleven presenterar ett eget projektidé som eleven sedan genomför på egen hand, hemma eller i skolan. Eleverna uppger att det inte görs någon uppföljning av om eleverna verkligen genomför sitt projekt eller ej. Ett annat valalternativ utgörs av läxläsning. Inspektörerna bedömer att dessa alternativ inte är godtagbara. Skolan bör därför se över alternativen för elevens val så att dessa innebär att elevens kunskaper fördjupas eller breddas.

Föräldrarna uppger att de är nöjda med den information de får från skolan både vad det gäller allmän information och olika former av val. De menar att det är lätt att kontakta rektorerna och personalen och att de litar på att skolan hör av sig om något särskilt inträffar.

Sammanfattningsvis bedömer inspektörerna tillgången till utbildning i allmänhet är god i Västra skolan. Skolan bör därför se över alternativen för elevens val så att dessa innebär att elevens kunskaper fördjupas eller breddas.

6. Resurser

Resurser till samtliga verksamhetsformer och skolformer

Västra skolans personal har i huvudsak utbildning för den undervisning de skall bedriva. Endast ett fåtal personal saknar formell kompetens. Både elever och

föräldrar är mycket nöjda med den kompetens skolans personal har och det engagemang personalen visar i det dagliga arbetet. Skolan har 22 heltidsanställda lärare vilket motsvarar 7,49 lärare per 100 elever.

De resurser som tilldelas Västra skolan fördelas av rektorn. Rektorn avsätter också extra medel till personal och materiel i de klasser som behöver mer stöd samt till specialpedagogisk undervisning. Resurser ges till arbetslagen samt fritidsverksamheten för läromedel som de själva tar ansvar för.

Personalens kompetens och kompetensutveckling

Kompetensutveckling genomförs utifrån dels en individuell kompetensutvecklingsplan och dels de pedagogiska utvecklingsområden som rektor vill stimulera. Enligt personalen råder det en tveksamhet kring hur rektorn vill rikta utvecklingsinsatserna och man önskar att kompetensutvecklingen förbättras.

Inspektörerna vill framhålla betydelsen av att skolans planering av kompetensutvecklingen tydligare kopplas till resultatet av utvärderingar och därigenom kan leda till en förbättring av verksamheten.

Läromedel, pedagogiska materiel, utrustning och skolmåltider

Läromedel och annan pedagogisk materiel är tidsenlig och anpassade till läroplan och kursplaner. Skolans lokaler är på många håll slitna och en renovering har påbörjats. Det finns få utrymmen för gruppundervisning och enskilt arbete. Lokalerna ger ändå enligt inspektörernas bedömning acceptabla förutsättningar för trivsel och trygghet och en god lärandemiljö.

Skolmåltiderna lagas i skolan och serveras i en matsal som erbjuder en acceptabel miljö.

Inspektörerna kan konstatera att skolan kan ta emot elever med olika funktionshinder.

Sammanfattningsvis bedömer inspektörerna att skolans resurser, med avseende på personalens kompetens, lokaler, läromedel och annan utrustning, är goda.

Sammanfattande bedömning

Inspektörerna bedömer att verksamheten i Västra skolan övergripande är av god kvalitet. Skolledning och personal arbetar för att skapa en god pedagogisk verksamhet. Eleverna känner sig trygga i skolan och värdegrundsarbetet genomförs på ett medvetet sätt.

Styrningen och ledningen av Västra skolan är god. Lärarna har utbildning för den undervisning som de i huvudsak bedriver. Skolans lokaler och läromedel är ändamålsenliga och av god kvalitet. Till sist vill inspektörerna framhålla den cabaret som Västra skolan årligen arrangerar. Den lyfter fram olika förmågor hos många av skolans elever och är även ett återkommande positivt evenemang i skolan.

Det finns dock behov av insatser inom följande områden.

- Elevernas inflytande och delaktighet i undervisningen samt ansvarstagande för sitt eget lärande bör öka. Skolan bör även se över elevernas inflytande över verksamheten i stort så att elevrådet ges möjlighet att arbeta med frågor som de upplever som betydelsefulla.
- Skolans handlingsprogram mot kränkande behandling bör revideras så att den omfattar skolans arbete för att förebygga och ingripa mot alla former av kränkande behandling. Programmet bör även innehålla en beskrivning av hur skolan avser att arbeta om en elev utsätts för kränkning av en vuxen eller tvärtom.
- Skolan bör utveckla rutiner och metoder för att systematiskt följa elevernas kunskapsutveckling även i andra ämnen än svenska, matematik och engelska.
- Skolan bör följa upp och säkerställa att eleverna utvecklar de kunskapskvaliteter som anges i läroplanen och kursplanerna.
- Skolan bör förbättra informationen så att eleverna får kännedom om målen för utbildningen, såväl målen att sträva mot och målen att uppnå.
- Skolan bör utveckla arbetet med att hitta former för hur eleverna skall bli delaktiga i utvärderingen av det egna lärandet.
- Skolan bör förbättra arbetet med att säkerställa en likvärdig bedömning och betygssättning.
- Skolan bör förbättra utvecklingssamtalen så att elever och föräldrar är förberedda och att informationen är mer kopplad till mål och resultat.
- Rektorn bör utveckla det pedagogiska ledarskapet.
- Skolans kvalitetsredovisning bör förbättras så att den på ett tydligt sätt beskriver i vilken mån de nationella målen för utbildningen har uppnåtts och vilka åtgärder som skall vidtas om målen inte har uppnåtts.
- Skolan bör se över alternativen för elevens val så att dessa innebär att elevens kunskaper fördjupas eller breddas.

Det finns också sådana brister i verksamheten att författningarnas krav inte uppfylls. Bristerna inom nedan angivna områden skall snarast åtgärdas.

- Beslut om särskilt stöd fattas felaktigt av den biträdande rektorn och inte av rektorn (5 kap. 1 § grundskolförordningen).

Datum	Ort
2005-12-16	Stockholm

Lars-Göran Börjesson
Tomas Johansson